Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.



Рік III. Луцьк. Неділя, дня 8 липня 1928 р. Ч. 26 (87)

# УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА

Орган Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Ціна 20 гр.

Адреса редакції й адміністрації: ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 18.

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чвертьрічно 3 зол., на пів оку 5 зол. 50 гр., рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. доляри або їх вартість в инній валюті.

Рукописів не звертається.—Оголошення після умови. Непідписаних дописів не приймається.

## Активність селян

Настав дуже важливий час для українського селянства

Історичний час, бо селянство українське нарешті мусить само виступати на оборону своїх прав і загальних українських інтересів.

Від того, чи вже зрозуміли наші селяне, що діється довкола них; чи бачать вони ті сітки, які на них розставлено; чи переконалися, по яких блудних стежках їх досі водили де-які політики; чи стануть нарешті на единий правильний і природній загально-національний шлях,—від усього того буде залежати й особиста доля нашого селянства і доля всієї нашої Батьківщини.

Національно свідомі одинці поки що одні несуть ввесь тягар оборони і селянських інтересів і всієї нашої національної справи. Сама ж селянська маса все ще є бездіяльна, все ще придивляється та виглядає, хто то її буде рятувати від лиха.

Далі так бути не може.

Саме життя кличе селян до активности та боротьби, вказує, що настав час зрозуміти всі свої помилки і обовязки.

Ось голос цього життя.

Перед кількома роками де-яким селянам подобалася назва „Селянський Союз". То мовляв, селянська партія. А де тепер той „Сель-Союз"? Про нього і слуху нема.

Його знищив „Сельроб", який теж має слово „сель" і тому теж видавався де яким селянам укр. національною партією. Та керманичі сельроба взяли якось та переставили слова на „робсель" і тим показали, що тою партією керують не селяне, а робітники. Але які робітники? Таж на наших землях під Польщею фабричних робітників нема. Довго селяне не розуміли цього. Та враз посварилися між собою керманичі сельроби і самі розкрили в своїх часописах усю правду, а саме: що сельроб не є українською партією, а інтернаціональною, до якої належать члени ріжних національностей, що сельроб іде проти самостійности України, що сельроб підтримує москвських робітників у їхніх стремліннях до „единої неділимої" большевії, що сельроб має завданням розбивати наших селян і звертати їх з національно-самостійницького шляху.

Ті, яким надоїла оця сельробівська круганина, махнули розпачливо рукою і на останніх виборах віддали певну кількість голосів за единку, думаючи, що хоч пани щонебудь дадуть їм. А як же! Дістали — рідну школу, і „Просвіти", і своїх рідних українських учителів, і волю національного розвитку, і зменшення податків, і рідну мову в церкві, і свободні зібрання церковного комітету та просвітянських діячів і т. д.! Бачили? Я так само бачив, як і ви.

Про комуністів і не згадувати. Селяне цілковито до них придивилися й пізнали їх...

Залишилися ще радикали. Може й вийшло б з них пуття. Та чомусь вони досі не хочуть чи не можуть показати свого лиця; чи вони націоналісти чи не націоналісти. А коли ми їх про це просимо, то ще ображаються на нас. Коли врешті покажуть вони своє українське лице — не знамо. А тим часом одна штанина в них червона (інтернаціональна), а друга — жовто-блакитна (національна); правою рукою хрестяться, а лівою подають знаки: вали церкву; одною ногою стоять в українському клюбі, а другою його копають. Трудно зрозуміти, що це таке. Загально відомим є лише те, що ніяк до них не пасує ідея загально-національного еднання.

Користаючись з такого розбиття українського селянства, ріжні „одинковці", „реґіоналісти", безпартійники та просто шкірники повели правильну атаку на українські села

Що ж може в таких умовах врятувати нашу національну справу?

Єдність.

Потребу в загально-національній едності вже відчувають усі розумніші і свідомі селяне.

Але треба, щоб усе українське селянство зрозуміло, що тільки тоді воно оборонить і свої інтереси і загальну справу, коли зречеться своєї безпартійности, коли все ввійде до національної організації, яка кличе не до роз'єднання, а до гурту всіх українських сил під рідним жовто-блакитним прапором.

Такою всенародньою організацією є Українське Національно-Демократичне Об'єднання—УНДО.

Вороги нашого Об'єднання називають УНДО панською, буржуазною партією. Все це брехня! Найбільше українського селянства власне належить до УНДА і воно своїми селянськими голосами обрало найбільше послів і сенаторів, які так гідно і з таким успіхом боронять в Соймі й Сенаті селянських інтересів.

Чим далі, тим більше стає УНДО селянським об'єднанням, бо вступають до нього все нові та нові селянські маси. Отже, від самих селян, що вступають до нього, залежить надати йому ще більше селянського характеру.

На Волині, Холмщині і Поліссі членами УНДА є майже виключно селяне, бо всі панки-отамани порозлазилися по „одинках", „сельробах", угодовцях і т. д. УНДО тут—цілком селянське об'єднання

Ті свідомі наші селяне, що належать до Україн. Нац. Демокр. Об'єднання, розгортають по селах рідний жовтоблакитний прапор та кличуть під його захист усіх своїх братів-хліборобів:

— Веріть же цей святий наш прапор у свої спрацьовані руки і міцно укріпіть його на рідній землі, по всіх наших вкраїнських хатах! Тільки тоді настануть кращі дні, коли ми всі, як один, об'єднаємося під цим спасительним прапором.

Так кличуть оці свідомі наші селяне.

Хіба ж на цей святий заклик не відгукнеться все наше чесне селянство, бачучи, який запеклий наступ готується на нього з усіх боків?

*В. Островський.*

---

**Поможи, Боже, — а сам працюй, небоже!**

---

## Зміна в польському уряді

**Демісія кабінету. Уступлення з премерства марш. Пілсудського. Новий уряд —старий уряд на чолі з премєром Бартелем. Міністром освіти—б. директор політичного департаменту. Що чекає Сойм?**

27.VI. уряд марш. Пілсудского подався до демісії.

На місце уступившого уряду президент затвердив новий уряд, в якому опинились знов майже всі попередні міністри з тією ріжницею, що премієром знов став мін. Бартель, марш. Пілсудскі оставив собі тільки м-ство військ. сдрав і „вплив на заграничну політику", а зовсім відійшли міністри освіти і комунікації.

Дійсної причини тієї перебудови уряду фактично ніхто не знає. Існує тільки безліч здогадів, які є менше або більше правдоподібними. Причиною змін є ніби-то хороба маршалка, то знов ніби між ним і новим премієром Бартлем зайшли якісь непорозуміння, а то ніби ця маленька перебудова уряду є початком більших змін в уряді, які заповідаються на осінь в звязку зі станом, який витворився підчас буджетової сесії сойму.

Заява самого марш. Пілсудского є видержана в тоні, яким він промовляв до попереднього сойму. Трудно збагнути, про що ходить, як взагалі є незбагненою поведінка маршалка.

По суті ніхто не бачить у перебудові уряду заповіді чогось нового. Зближена до уряду преса стверджує з задоволенням, що нічого не змінилося, а опозіційна преса стверджує те саме тільки з'їдливо.

Помітна зміна настала тільки на стільцю міністра освіти. Це міністерство обняв мін. Світальскі, який був досі директором політичного департаменту м-ства внутр. справ. Цьому міністрові закидають „організацію „єдинкових" виборів" і цілу політику по відношенню до нац. меншостей, зокрема — до українців, яка чести йому не робить.

Коли правдою є, як пише „Діло", що новий уряд „означає загострення курсу внутрішньої політики не лише по відношенню до „словянських меншостей", але й взагалі у відношенні до польського демократизму", то номінація п. Світальского міністром освіти цю правду тільки підтверджує.

Долю Сойму також звязують з перемінами в уряді. Розпуск сойму без порозуміння з ним і переміни в уряді без нього оцінюють, як факти, що врешті осінню приведуть до гострого конфлікту уряду з соймом і до розвязання сойму. Вже тепер предбачається для цього дуже багато причин.

---

## XXVI конгрес мира

Тільки подумати: 26-ий конгрес мира! 26-й раз з'їхалися видніщі люде, політики ріжних держав, щоби радити, як то в світі завести вічний мир.

А його як не було, так ще й далего не видко.

Цей конгрес відбувся на днях з черги в Варшаві. З'їхались люде, побалакали, попоїли й попопили на банкетах, і роз'їхались з тим, з чим приїхали, щоби за рік знов десь зібратись і продовжувати це своє благородне заняття.

Останній конгрес став на становищу, що вічна загроза війни лежить в поганих, або й жадних торговельних міждержавних договорах. Тому конгрес виніс цілий ряд резолюцій, щоби утворити міжнародню контролю торговельних договорів, щоби управильнити й поправити економічний стан народів і тим подібні миротворні резолюції. Навіть одною з перших конгрес виніс резолюцію, якою домагається негайного заключення польсько-німецького торг. договору, який має ніби запевнити тривалу згоду між цими обома сусідами.

Може би з тих конгресів колись щось і вийшло, якби кожний народ не думав лиш про свої користи з постанов конгресів, та ще за чужий рахунок. А так—то всі ті конгреси є тільки звичайними шопками, за якими ховаються наміри пануючих поширити своє панування.

---

## Большевицьке будівництво

### Безробітні на руїнах.

Розмаху в більшовиків не бракує. Коли пишуть—то всім, всім, всім; коли перебудовують Росію—то у світовому масштабі; коли дивляться на світ—то в плянетарному об'ємі; коли руйнують—то до основ і т. д. Задумали вони тепер „будівельний сезон" в Москві. Все, що перебрали від буржуазії, розвалюється, коли ще не розвалилось, треба, значить, показати, як то будується по пролєтарськи.

До Москви з'їхались десятки тисяч робітників в надії на працю в „сезоні". І виявилось, що з цілого будівельного „сезону" вийшло лише масове скопище безробітних в Москві; зібралось їх 67 тисяч. Будівля якось не йде, а на біржі праці щораз більше робітників відмовляється від инших робіт, бо за мало платять. Таких робітників заразже виключають зі списків.

З великого діла мають більшовики в Москві тільки великий клопіт. Хіба (у них все можливе), додумаються і всі 67 тисяч безробітної бідноти вишлють денебудь в сибірську тайгу; тоді вбилиб одним махом два зайці: позбулись би безробітних, які вже починають демонструвати, ну — і побільшилиб свій Союз ще одною незалежною республікою в якихось безлюдних сибірських нетрах. Цікаво, чи додумаються.

### Цегельні—де нема глини.

„Економ. Жизнь" з 17.VI ч. 130 подає таку вістку:

В кузнецькому басейні місцевий кустпромсоюз добився передачі йому ряду кустарних артіль виробників цегли, зобовязуючись виробити 3.800 тисяч штук. Союз отримав великі замовлення від ріжних заводів. Почав він працю від збудовання кількох заводів і встановлення мішалок глини в місцях... де зовсім немає глини.

До цього пояснень не треба.

# Зрозуміймо нарешті!

Останні газети принесли відомості, що поміж де-якими польськими партіями прийшло до тіснішого зближення, до об'єднання. Так: дві проурядові („одинкові") партії — „партія праци" і „партія направи жечипосполітей" — об'єднались в одну партію, яка назвала себе „з'єдночене праци мяста і всі" („об'єднання праці міста й села"); знову ж кілька опозиційних до уряду правих польських сторонництв об'єднались в одно сторонництво т. зв. „стронніцтво народове". І перше, і друге об'єднання зроблено з метою збільшення сили, зібрання її в один дісциплінований гурт, під одну партійну команду. Во ж кожному відома та істина, що сили розпорошені, ряди роз'єднані й розбиті взаїмним ворогуванням не страшні противникові і з ними він не рахується.

Об'єднуються польські сторонництва не тільки для того, щоби збільшеними силами успішніше боротись зі своїми партійними противниками — другими польськими партіями, але й задля того, щоби успішніше поборювати нас, українців, та инші непольські народи. Одна з резолюцій, принятих зібранням, на якому утворено „Стронніцтво Народове", ясно зазначає ціль нового об'єднаного стронництва воно має „змагати до устійнення та змінення народнього (очевидно-польського) характеру польської держави".

Так роблять, так об'єднуються поляки, що й без того всі добре об'єднані в одній великій цілості— державі польській. А що ж робиться в нас, українців?

Ми не маємо того великого й могучого об'єднання, яке називається державою. Через нерозум і темноту, через згубну отаманію та підлоту ріжних руїнників ми не зібрались в одну свою політичну цілість. Посварених і знесилених взаїмно гризнею нас розібрали инші народи і прибрали до своїх рук. В такому положенні тим більше —здавалось би — потрібне нам об'єднання на грунті національному. Потрібне нам, під Польщею сущим і виставленим під велику небезпеку екстермінації, таке одно об'єднання, при якому ми себе не роз'їдали б, не нищили б, а лише виступали би спільно й однодушно для власної оборони. Тим часом того у нас нема. Ми не можемо згруповатись не тільки що в одну цілість, а принаймні в дві-три (найбільше) чесні партії, які б, тримаючись певних своїх засад, не сварилися поміж собою непристойно, не обливали б себе помиями, а головне не брехали о одна на одну. Але у нас тих партій—хоч за собаками кидай: одних сельробів є щось аж чотири відміни. Маючи в недавньому, непережитому ще минулому таку велику поразку, як програні вибори до сойму й сенату, що сталося виключно через наше розбиття, сварню й гризню, ми проте не каємось. Кожний отаманчик творив би нову партію, кожний бажаючий легкого зарібку недоучка-паничик киринив би в істнуючій партії, щоби її розбити. І це є наше лихо..

Але найбільше лихо полягає в факті постійної ворожнечі поміж давніми добре зорганізованими нашими українськими угрупованнями, що стоять на національному грунті і, як головну сього заповідь, однаково визнають державність українську. Найбільше лихо в тому, що представники одної з тих партій не встидаються понижувати себе до вживання таких методів у партійній конкуренції, які недопустимі в роботі людей, що рахують себе чесними народними робітниками. В даному разі я маю на увазі радикальну партію та її представників. Підчас минулих виборів радикали в найганебніший спосіб розбили на Волині національний фронт; вони головним чином причинилися до того, що тепер Волинь має дуже слабе національне представництво в соймі, а в сенаті немає його зовсім. Вони, за позволенням — „соціялісти", вживали підчас виборів методів чорносотенних; вони дурманили темні маси ріжними брехнями та демагогічними гаслами й обіцянками, знеохочуючи виборців та пхаючи їх до „одинки", яка по практичному розумінні нашого „дядька" в кожному разі може більше дати матеріяльних благ, ніж якаб то не була українська партія. Що ж, може тепер радикали каються? Ніскільки.. Засліплені своїм сумнівної вартости успіхом, вони й тепер, після страшного досвіду нашої поразки, взялись за „розбудову" своеї соціялістичної партії на далекій од усякого соціялізму Волині,—і переводять цю розбудову тими самими методами й засобами, як це робив не так давно, дурячи темні маси, ганебної памяти „сельроб". Візміть „радикальний" орган „Громадський Голос", і в ньому, як колись у маківчиному „Нашому Житті" чи „Сель-робі", ви зустрінете таку саму лайку та інсінуації на своїх противників (в більшости на УНДО), таке саме перекручування фактів. І все це робиться для того, щоби неоднодумців і противників виставити перед малокритичними масами в чорному вигляді, а себе—в ясному, барвистому..

Несолідні, непристойні, навіть ганебні такі засоби, а для нашого народа, маючи на увазі його моральне виховання,—навіть шкідливі. Бо народ наш—правда—легко йме віри тим, хто багато говорить, за нього на словах розпинається та о іцяє; але ж він так само й легко зневіряється і несподівано переходить в своєму легковірстві на бік навіть своїх національних ворогів. Здається, успіхи „одинки" служать тому добрим прикладом. Через те такі засоби й способи треба залишити. Добро народу, добро загальне вимагає не гризні, не ложного самохвальства по методі—„ось то ми кислиці, з нас то квас"..., а об'єднання в широке й велике національне сторонництво, яким являється тільки Укр. Нац.-Демокр. Об'єднання" (УНДО).

*М. Ч.*

# Що це - угодовство, чи ні?

В 3—4 числі журнала „Поступ" за 1928 рік на стор. 129 в статті „Перші українські вибори в Галичині" стоїть чорним на білому таке: „Голоси УСРП („Укр. Соц-радик. Партії") треба поставити майже на одну дошку з голосами УНСА (хрунівської партії), а то з слідуючої причини:

Зараз по виборах проголошено, що голова „Укр. Соц.-Радикальної „Партії" Др Лев Бачинський і м е н о в а н и й ч л е н о м в о є в і д с ь к о г о в и д і л у. Значить став визначним польським урядовцем. Річ ясна, що се не могло статися без попередного порозуміння з Варшавою.

Таким чином, „остра опозиція", в імя якої Укр. Соц.-Радик. Партія йшла до виборів, була тільки звичайним блєфом (обманом). Якого рода з'обовязання затягнула радикальна партія, се покажеться скоро в соймі. Після всякої правдоподібности з'обовязалися радикали не допустити до спільного посольського клюбу з УНДО-м, про що загал матиме нагоду переконатися".

Загал уже переконався. Виконуючи своє зобовязання, радикали не захотіли творити з УНДО-м спільного клюбу, а їх голова Лев Бачинський є високим польським урядовцем з і м е н о в а н н я... Ми, ундисти, яких радикали називають угодовцями, цікаві знати: як радикали називають факт у р я д о в с т в а з і м е н о в а н н я (а не з виборів) свого партійного голови? Угодовством, чи чимсь иншим?

——

## „Англійський похід" на Україну

Читаючи більшовицьку пресу, можна подумати, що вже не сьогодня—завтра на границях Рад. України стануть військa з англійським озброєнням і з англійськими фунтами в кешені, щоби розбивати „пролетарські набутки", а головно —відбивати Україну від Москви. Подекуди на вулицях міст Рад. Союзу можна найти плякати, по яких можна би судити, що Рад. Союз вже є в стані війни з Англією. Англійці ніби переговорюють з емігранським урядом УНР, дають гроші на його акцію, мають навіть своїх вислянців при тому уряді в Варшаві і т. д

Що українське питання набірає на Заході щораз більшої актуальности й ваги, то в цьому немає ніякого сумніву. Українське питання вже починаючи від 1917 року зовсім перестало бути внутрішнім питанням пануючих на Україні і набрало великого міжнародного значіння. Поволі, але невпинно наближається воно й до остаточної розвязки—до повстання вповні незалежної Української Держави. Це найбільше й лякає московських владців. Але більшовицький крик про англійський наступ є просто штучним, щоби страхом про чужу інтервенцію відвертати увагу населення Рад. Союзу, а зокрема Рад. України, від оплаканого господарчого стану, який витворила там безглузда більшовицька господарка.

Страхом про чужу силу на україні намагаються московські більшовики спинити і той зростаючий національний рух на Україні, який більше загрожує їм, як всякі чужі інтервенції. Бо за 10 літ господарювання вже й сліпі мусіли розкусити причини лиха, а визвольного руху на Україні не спинити більшовикам навіть „твердолобим", як вони пишуть, англійським страшаком.

——

# В Польщі буде, як бувало.

**Промова посла д-ра Степана Барана на 17 засіданні сойму в дискусії над буджетом міністерства внутрішніх справ дня 5 червня 1928 р.**

Високий Сойме!

Пробним каменем відношення начальних державних чинників до людности є міністерство внутрішніх справ, не диво отже, що дискусія над буджетом міністерства має завсігди політичний характер і під цим кутом ведуться дебати над діяльністю цього державного ресорту. Тим більше нині, коли так зване санаційне правительство перевело недавно вибори до законодатних тіл, вибори, що широким відгомоном відбилися в публичній опінії, в краєвій і закордонній пресі, а навіть у цій палаті вже при самім її отворенні.

Частина польського громадянства, зокрема ця, котрої репрезентанти засідають тепер на лівиці сойму, сподівалася засадничих змін і реформи управління державою по кровавому перевороті на вулицях Варшави в травні 1926 р. Переворот удався. До влади, майже необмеженої, прийшов маршалок Пілсудський, творець революційних метод у боротьбі за незалежність польської держави, сам особистий боєвик в часах неволі польського народу і в часах світової війни, божище фанатично йому тоді відданих співробітників, з котрих десятки засідають тепер на лавах соймової л і в и ц і, але вже не як його політичні союзники.

Короткий час потравневого правління вилікував їх цілковито з ілюзії, бо переконалися незабаром, що змінилися тільки особи, а система осталася та сама. З великої хмари випав малий маєвий дощ, що не оживив політичного і суспільного ґрунту в Польщі.

Зазначив це дуже виразно іменем Визволення п. віцемаршалок Вожніцький в ґенеральній дискусії над преліміняром буджетовим, підчеркнув це рівнож перед кількома днями з цеї трибуни п. віце маршалок Домбський в імені Хлопського Стронніцтва і п. посол Недзялковський в імені Польської Партії Соціялістичної.

Розбилися ілюзії під напором реального життя наче мильна банька. Не розбилися тільки у нас, бо тих ілюзій ми ніколи не мали. На травневий переворот і його висліди дивилися ми завсігди холодно і тверезо, знаючи з гори, що він засадничо в нічому не змінить тяжкого положення українського народу в Польщі.

Про наше політичне становище до польської держави і до теперішнього правительства не буду говорити; воно є звісне панам зі заяви голови Українського Клюбу п. посла дра Левицького, зложеної у цій палаті на початку теперішньої сесії соймової і з його промови перед кількома днями при ґенеральній дискусії над предложеним преміліяарем буджетовим.

По цих вступних увагах приступаю до обговорення і освітлення деяких аґенд міністерства внутрішніх справ.

Загальна сума буджету у видатках цього ресорту виносить 223,465,105 зол. на загальну суму видатків 2,458,514.762 зол, або округло 9 відсотків, і в порівнанні з минулим роком зросла майже на 36 міліонів золотих. Половину всіх видатків, 111,290,780 зол., йде на державну поліцію, а збільшення видатків у цій рубриці виносить округло 11 міліонів золотих. Зокрема фіґурує фонд диспозиційний з великою квотою 6 міліонів зол, призначений, здається, у більшости на субвенції для так зв. гадючої преси.

Якже-ж представляється на тлі тих цифр діяльність міністерства і його орґанів?

Як признає саме правительство в друкованих матеріялах зі своєї діяльности, міністерство внутрішніх справ у відріжненні від інших міністерств, що мають окрему, виразно відграничену сферу діяльности, має власть о характері загальнім і у своїй діяльности в I і II інстанції лучить цілий ряд инших міністерств.

Застановлюся передовсім над його політичною діяльністю так в ділянці чисто державній, як рівнож у ділянці самоврядовій.

В матеріялах сказано, що метою переводжуваної реорґанізації політичної адміністрації державної є притягнення і співпраця з громадянським чинником на терені діяльности урядів старостинських і воєвідських.

Так воно в практиці не є. Вже сам розпорядок президента держави з 19 січня 1928 р. про орґанізацію і круг ділання властей адміністрації загальної цю справу інак-

# Щоб не було воєн

Весь час після останньої війни держави світу нараджуються над тим, як би то раз на завжди позбутися воєн. З тією метою, по ініціятиві Америки, заложено і Лігу Націй. Одначе та сама Америка не ввійшла до тієї Ліги, бо відразу побачила, що Ліга не зможе стримати войовничого запалу більших і менших світових держав хижаків.

Тепер знов та сама Америка розіслала до 14 держав світу свій проєкт вічного миру. Деякі держави, як от Польща, дуже втішились, що й їм припала честь отримати американський урядовий папірець, що претендує на світове значіння. Одначе ні в кого немає навіть в думці, щоби з того папірця щось вийшло. Бо ніхто з пануючих і не думає зрікатись свойого панування, а як довго в світі будуть пануючі з жагою ще поширювати те панування, а обіч поневолені народи, то не може бути й мови про вічний мир.

——

# Правосуддя під політичним пресом

Австрійський суд засудив б. угорського червоного диктатора Беля Куна на 3 місяці загостреного арешту і на вигнання поза кордони Австрії. Двоє його спільників засуджено всього на 2 і 1 місяць арешту.

З приводу цієї справи, ще до суду, один впливовий віденський денник писав між иншим таке: Австрія не могла видати Белі Куна Угорщині, бо це посварилоб її з СРСР. Хоч Беля Кун заслуговує найгострішої кари, навіть кари смерти (за його кровожерче диктаторство на Угорщині), одначе Австрія не може піти на такий засуд. Бо Австрія є занадто слаба, занадто бідна й безпомічна, щоби наражати своє господарство на утиски. „Ми—пише газета—не можемо судити тільки з точки погляду беззастережної справедливости“.

А ще запевнюють всюди, що суди є незалежні, що суди не є знаряддям політики.., Хай про це свідчить зразок засуду Белі Куна.

——

# Ще один сельробівський конгрес

Недавно відбувся конгрес Сель-Робу—Лівиці, на якому нібито зліквідовано лівицю й правицю та створено єдність. А 10 червня відбувся знов конгрес Сель-Робу—правиці. Правиця хвалиться, що на її конгресі були представники аж 45 повітів, а лівиця, чи пак „єдність“ доказує, що з конгресу правиці вийшов пшик.

Хто з них бреше, годі збагнути, за те, коли переглянути резолюції одного й другого конгресу, то дивуєшся, як то свої своїх не пізнають. В одних страх перед українським націоналізмом і в других, в одних „хай живе єдність працюючих цілої Польщі“ і в других. Видко правиця за мало набралася праздивої сельробівської науки, щоби йти разом з Вальницькими й Пелахатими, але достаточно нахапалася того духу, щоби гарчати на свій народ.

# З життя Волині

**Арешти на Ковельщині.** На лінії Володимир-Ковель положив хтось на залізничий тор шину. Це могло скінчитися страшною залізничою катастрофою. Хто це зробив і з якою метою, ще не усталено, але за те цей випадок послужив для поліції причиною для „зліквідовання ще одної комуністично- диверзійної банди“. В районі випадку, в турійській ґміні, заарештовано до 40 чоловік, яким закидається приналежність до К. П. З. У. і до терористичної організації. Як звичайно, польська ендецька преса счинила з цього приводу страшний гасас, вмішуючи до „диверзії“ сельробів. Чи дійсві злочинці понесуть кару за свій вчинок, чи ні, а кількадесять українців вже сидять.

**Сліпа богиня справедливости.** (З судової салі). 23 червня Луцький окружний суд розглядав справу голови укр. кооперативи „Зоря“ в Піддубцях, п. Сергія Кротюка. Молода, ідейна людина. І її оскаржували в крадіжі.. халяв, а властиво в привлащенні їх. Спочатку справа розглядалася в мирового судді в Ківерцях, 19 квітня. Свідки-жиди ствердили, що пошкодований Войціх Суліх просив їх передати п. Кротюкові якийсь пакунок (з холявами) для відвезення до Піддубець, а Суліх заявив, що особисто обмацував цього пакунка на возі. Одначе цього пакунка Суліхові не повернено. Не зважаючи на заяву п. Кротюка, що він не пригадує собі, щоб навіть хтось доручав йому якогось пакунка, мировий судця засудив п. Кротюка на три місяці вязниці. Оборонець адв. Гр. Степура склав апеляцію до окружного суду, а потім освідчив, що пакунок вкрав непричетний до справи Брон. Ліпскі. На суді все це справдилося. Суд відкинув засуд мирового судді і п. Кротюка уневиннив. Так завдяки фальшивій заяві Суліха, сталася судова помилка, яку виправив лише щасливий випадок.

**„Де багато няньок, там дитина каліка“.**

(с. Воротнів, Луцького пов.).

17 цього червня, по закінченні ранньої відправи в церкві, наш священник оголосив, що літургія не буде правитись за браком церковного вина. Люде, що почали надходити на літургію, мусіли повертатися до дому.

Причиною було те, що істнуючий при церкві церковний комітет з невідомої причини не видав з церковної каси старості грошей на купівлю вина.

Хіба ж так повинен дбати комітет про церковні потреби?

До церковної ради мусять бути призначені такі особи, котрі своєю енергією та релігійністю давалиб приклад тим, що ставляться до церкви байдуже. *Парафіянин.*

**Осадники тікають.** „Пшегл. Волиньскі“ (ч. 27)) сумно повідомляє: то тут то там осадники, не одержавши „актів надавчих“, мають намір землю продати й втікати звідси. Давно пора.

**„Самогон“.** Від початку року на терені Волині викрито понад 140 таємних „фабрик“ самогону. Невже ж замало цілого моря „монопольки“, якою заливаються наші землі?.

# Луцькі новинки

**На церковну нараду** з митрополитом Діонисієм у справі потреб і домагань українського православного населення Волині, Холмщини й Полісся, яка відбулася в Варшаві 1 п. липня, з Луцька виїзжали: п. посол Власовський, голова брацтва п. Ясинський і п. Бондарук. Запрошений на нараду начальний редактор „Укр. Гром.“ п. Островський не міг виїхати з незалежних від нього причин.

**Ревізія в „Народній Торговлі“ в Луцьку.** Хто привик до страшного слова „ревізія“, той на цей раз помилиться. Бо була це звичайна внутрішня ревізія відділу „Народньої Торговлі“ директором централі у Львові. На ревізію приїзжав директор п. Лазорко і пробув у Луцьку 3 дні Ревізія ствердила, що „Народня Торговля“ розвивається дуже добре.

**Курси для рибаків Волині.** З ініціятиви польського рибацького Т-ва в Луцьку 14—15 липня мають відбутись рибацькі курси.

**Ще „реґіоналізм“.** 24 червня в Луцьку відбувся з'їзд „кулек рольнічих“ Волинського воєвідства. На з'їзді ухвалено викреслити зі статуту слова „Центральний Союз кулок рільничих у Варшаві“, а вставити на їх місце слова: „Об,єднання Союзів Кулок і Організацій рільничих східніх земель“. Отак-то буде об'єднання „реґіональне“ з відповідніми засобами...

**І жінки мобілізуються.** 22 червня в Луцьку відбулися організаційні збори воєвідського відділу польського „Союзу громадської праці жінок“. В найближчому часі мають бути зорганізовані повітові відділи по цілому воєвідству. Отже є вже й „реґіоналістки“.

# РІЖНІ ВІСТИ

**Сесія Синоду.**

29-30 червня в Варшаві відбулося чергова сесія св. Синоду православної церкви в Польщі під головуванням митрополита Діонисія.

**Заколот у російській церкві**

Заступник „місцеблюстителя“ московського патріяршого трону, ніжегородський митроп. Сергій, видав „указ“ митроп. Євлогієві, яким визнає його єдиним законним зверхником російської еміґрантської церкви, а карловицький собор на чолі з митроп. Антонієм (Храповицьким) самочинним і незаконним. „Указ“ дає карловчанам термін покаятись до 14 вересня. Покаяння буде прийняте лише від тих, що дадуть зобовязання льояльности до влади СРСР, а ті, що хоч розкаються, а зобовязання не дадуть, будуть „ізвергнути“.

**Новий волинський воєвода?**

В пресі появилась вістка, що на Волинь має бути призначений воєводою п. Юзефскі, дотеперішній шеф канцелярії ради міністрів, великий прихильник марш. Пілсудского і приятель уенерівців. Його призначення мало би бути

---

ше рішає, надаючи воєводам і старостам таку широку скалю управнень, що вони є сьогодня майже диктаторами. Не забули також про фабрикацію малих диктаторів, іменуючи ними кожного постерунковового державної поліції на основі розпорядку міністра внутрішніх справ з 21 травня 1926 р. про доразні мандати карні у поступованні карно - адміністраційному на терені бувшої займанщини російської і на основі анальоґічного розпорядку президента держави з 27 вересня 1927 р. в поступованні адміністраційному на терені Галичини, уповажняючи ними функціонарів адміністрації зглядно поліції державної до накладання кар грошевих до височини 10 зол. за перступства приписів адміністраційних. І поліція користає обильно з повищих мандатів, а успіх служби кожного постерункового оцінюється по кількости виданих ним карних мандатів. Карні мандати є правдивою египетською язвою і карою Божою, зокрема для селян. Стріне постерунковий в часі обходу трохи соломи на хлопському подвірю, вже кара, за гноїаку коло стайні окрема кара, за неналежне уміщення таблички з написом при хлопському возі—окрема кара і тд. до безконечности.

Систему теперішнього правління назвав у цій палаті перед кількома днями п. посол Радзівілл системою освіченого демократизму, заперечуючи, щоби вона була диктаторською або фашистівською. Я назвавби теперішню систему системою поліційного демократизму, а міністерство внутрішніх справ міністерством поліції, котре здійснило ідею демократизму у тому напрямі, що наділило одробиною диктаторської власти навіть звичайного постерункового державної поліції.

Праця міністерства внутрішніх справ і його орґанів мала характер з правила репресійний відносно національного життя українського народу. Цілість національного українського життя піддано під дозір поліції, почавши від товариств освітніх і спортових аж до орґанізації кооперативної, не кажучи вже про життя політичне.

Неомильною вирочнею у всіх українських справах, не тільки на Волині й Поліссі, але не менше і в Галичині, є комісаріят і постерунок поліційний, котрі інформують про всі справи, загальні і конкретні, староства і вищі власти і котрих опінія є міродайною. Формально знесено політичну поліцію, яко окремий уряд, і її аґенди приділено звичайній поліції кримінальній. В самій річі вона істнує і дальше і в староствах та урядах воєвідських є окремі референти і урядовці з аґендами давньої політичної поліції.

Істнує кольосальна армія поліційна, на біжучий рік 31,695 людей, в цьому 900 офіцерів і 30,795 рядових, не числячи 400 урядовців поліційних і 573 нищих функціонарів. Так звані „східні креси“ буквально засіяно постерунками поліційними і державною поліцією, котра мішається до всього і про все хоче рішати. Цілу свою енерґію звертає поліція державна в напрямі поборювання українського національного руху, бачучи в кожному українцеві, котрий є членом читальні, кооперативи, або аматорського гуртка, небезпечного ворохобника і маючи їх завсігди на оці, як рівнож передплатників і читачів українських ґазет на селі, ґазет леґальних, що видаються в Польщі, і цензурованих польською прокуратурою і поліцією. Додам, що згідно з інструкцією мусить постерунковий з обходу прийти з так званим позитивним вислідом, це значить, за всіляку ціну знайти переступство і вишукати винного. Пишуть отже рапорти до староства і повітової команди поліції і донесення до суду та прокуратури, нераз видумані, або прямо з особистої пімсти, що найліпше виказують судові розправи, в часі котрих велику кількість оскаржених поліцією суд звільняє цілковито від вини і кари.

З тих всіх причин утворилися тепер відносини великого напруження між українською людністю і постерунками поліції. Мимоходом згадаю про річ загально звісну, стверджену вислідами судових розправ, про биття арештантів, звичайних і політичних, не бандитів, про нерідке тортуровання і куття в кайдани за яку-будь дрібницю. Поправи в цьому відношенні нема ніякої і, здається, не буде, та скорше медведиця в карпатських горах, як про це згадав іронічно в цій палаті репрезентант Гуцульщини п. посол Шекерик Доників, знайде охорону у державної поліції, ніж український селянин.

(Продовження буде).

скріпленням дотеперішньої „делікатної“ денаціоналізаційної політики на Волині.

### Така вже доля.

На запрошення польського міністра закордонних справ до Варшави приїхав начальник відділу нац. меншостей при генеральному секретаріяті Ліґи Націй. Має він познайомитися зі шкільництвом нац. меншостей в Польщі. Міністрові, що запрошував отого міжнародньою спеціяліста по справах нац. меншостей, ходило не про що инше, як про те, щоби той на місці переконався про великі благодати нац. меншостей на полі шкільництва. Розглядаючи це шкільництво з Варшави й через варшавські окуляри та ще після милої зустрічі, спеціяліст по справах нац. меншостей вийде з Польщі напевно з переконанням, що шкільництво нац. меншостей розвивається в Польщі за рахунок страшної кривди самих поляків. Така вже „нещаслива“ доля всіх пануючих, що їх всюди кривдять: як не ірляндці, то македонці, як не марокканці, то китайці, як не німці, то українці. Так воно було, є і буде, поки поневолені народи самі за себе не стануть говорити.

### Новий німецький уряд.

Після останніх виборів до німецького парляменту Німеччина опинилась в чималому клопоті. При виборах побідила лівиця, але ні вона, ні правиця чи центр не в силі були створити відповідного уряду. Нарешті якось договорились соціялісти з центром і створили коаліційний кабінет. Премієром став соціяліст-демократ Мюллер-Франкен. До нового кабінету вийшло 4-ох міністрів з попереднього кабінету, а між ними міністр закордонних справ Штреземан.

— Недавно злодії обікрали у Львові кандидата на львівського воєводу. Швидко після цього обікрали помешкання міністра публ. робіт. Тепер тільки завдяки чуйности соймової сторожі не вдалось злодіям обікрасти соймової каси. Їх сполошили, коли вони через гору і діру в стелі дібралися до каси. Чого доброго злодії перенесли свою діяльність на ґрунт „вищої політики“ і дадуть спокій звичайним смертним.

— У Франції обсунулась земля в одній з копалень вугля. Згинуло 48 робітників, у тому числі, як подає польська преса, 11 поляків. Не виключено, що між нещасливими жертвами є й наші пошукувачі щастя поза рідним краєм.

— Страшна злива й повені в Японії знищили 7.000 будинків. До 100 тис. людей остало без даху.

— В Марсилії (Франція) один чоловік замордував свою наречену і втік. Слідство виявило, що той злочинець замордував вже 6 жінок, яких пошматовані тіла найдено під цементовою підлогою пивниці в помешканню злочинця.

— У Львові наїхало авто без шофера на двох чоловік і потовкло їх та поломало кости так, що їх відвезено до шпиталю в безнадійнім стані.

— В СРСР нараховують до 2 міл. безробітних. Уряд асиґнував на допомогу безробітним 223 міл. рублів, з чого може користати всього 865 тис. безробітних.

— Польща розписала нову внутрішню позичку в сумі 50 міліонів зол. Щоб заохотити підписку позички, урядова преса розписується про великий успіх позички.

— В Катовицях в одному акційному т-ві злодії розпороли дві вогнетривалі каси і вкрали 105 тис. золотих.

— В залізничій катастрофі під Дарлінґтон в Англії згинуло понад 22 осіб. Біля 30 чоловік ранених.

— Комісар закордонних справ СРСР Чічерін поважно хворий. Заповідають його відставку. Разом з ним уступило б зі становищ кількох видних сов. дипломатів.

### Лист до Редакції.

В 24 ч. б. р. тижневика „Українська Громада“ оголошені про мене вісти, метою котрих є зневаження і підбивання проти мене людности. В відповідь на цей напад прошу пана Редактора оголосити наступне спростування: єдність пра[...] об'єднує мене з православною паствою Романівської парафії в составі ріжних націй: української, чеської, російської, частиною навіть німецької і польської.—Не „Службу Божу українців“ я називаю „шовінізмом“, бо їй співчуваю і часто на ній правлю, а деяких осіб, що раптово змагаються національною перевагою поділити і роздражнити ріжнородну паству, остерігаю від зваблення „шовінізмом“.—Яко пастир, правдиву освіту, оперту на основах християнської віри, я всіма силами підпіраю і „агітую“ тільки проти освіти противохристиянської, що ніякого звязку з кружком „Романівської Просвіти“ не має, бо вона є християнською.— В православній церкві православного священника—„чужинця“ бути не може, бо в Церкві, згідно з наукою Христовою, „не має ні еліна, ні юдея, но усякий і во всіх Христос“.

Настоятель Романівської парафії,
Протоієрей *Володимир Зах*
Село Романов,
Піддубецької гміни, Луцького пов.
1928 р. 27 червня.

### Веселий кутик.

В крамниці.

Один покупець до другого:
— Ви вже заплатили?
— Ні, а ви?
— Я також ні!
— Ну, то чого ждати? Ходім!

### Поштова скринька.

Гр. Вдовиченко, Даничів. Пораховано Вам 4 зол. за оголошення і 1 зол. на передплату.

Я. Шум, Шайно. За оголошення належиться від Вас 3 зол., які просимо негайно надіслати поштовим переказом.

### КОНКУРС.

Потрібуємо керовника Відділу н] Банку в м. Колках, Луцького повіту. Бажаючі обняти цю посаду, повинні нам надіслати своє curiculum vitae і референції знаних українських діячів чи українських громадських інституцій. Кандидати повинні бути докладно ознайомлені з кооперативною справою, особливо, з провадженням кредитівки. Умови після порозуміння з нами. Подання з документами надсилати не пізніше 1 серпня б. р: Луцьк, Ягайльонська, № 93. Українбанк.

6—3 **ДИРЕКЦІЯ.**

### ПРОСЬБА ПОГОРІЛЬЦІВ.

В середу 13.VI.28 р. спіткало наше село в глухому закутку Полісся велике нещастя, а саме: від невідомих причин згоріло 26 хат і 14 стоділ. Разом з тим залишилося 26 родин без кавалка хліба, котрого вже й так вони не мали від самого великодня, і без стріхи, де-б можна було жити і зложити збіжжя, котре незабаром досріє. Страти від пожежи величезні; що правда отримуємо ми мізерну страховку, але чи-ж можна в теперішній тяжкий час відбудуватися за ті гроші, коли у всіх немає ані хліба ані одягу, бо все погоріло? Для того ми всі погорільці звертаємося з просьбою до братів Волинняків, Галичан і братів наших, які живуть в Америці, не відмовити нам в нашій просьбі і чим хто може, допомогти в такій тяжкій біді, яка спіткала наше село. Пожертви просимо надсилати на слідуючу адресу: Poczta W-Stydyń, powiat Kostopolski, wieś M.-Stydyń, Awtonom Sergan.

*Комітет помочі погорільцям в селі М.-Стидинях, пов. Костопіль.*
Автоном Серган, Іван Корнійчук, Иван Стецюк.

**Загублену** військову книжечку, видану через П. К. У. в Рівному на імя Григорія (Grzegorza) Вдовіченка, річника 1903, мешканця села Даничева, гм. Межирічської, лічити неважною. 3—1

**Загублену** військову книжечку, видану через П. К. У. Ковель на імя Якова Шума сина Якова, річника 1903, замешкалого в селі Шайно, гміни Старі-Кошари, пов. Ковель, лічити неважною. 2—1



Видавець М. Черкавський Drukarnia F. Richtera Łuck Відповід. редактор В. Проказюк